

NĂNG SÂN TRƯỜNG

Bài Thi Kiều Nga

Cựu sinh viên khoa Sư phạm

- Thừa má con đi.

Con gái út vừa chào tôi để đi học quân sự ở khu Hòa An, nơi hơn bốn mươi năm trước bọn sinh viên chúng tôi đã tham gia công tác thủy lợi cải tạo đất phèn cho khu này. Quanh năm bận rộn với công việc thường ngày, thời áo trắng tưởng đã chìm quên, bây giờ cảnh cũ, trường xưa tái hiện như những thước phim rời rạc trong ký ức của một người sáu mươi.

oOo

- Một hai ba, một hai ba, một hai ba, lớp Pháp đứng lại đứng, một hai!

Thầy dạy quân sự cho các lớp giải lao. Chúng tôi lập tức tủa vào trốn nắng ở Hội trường Rùa. Các bạn nam ngồi tán dóc, kể chuyện tếu; còn bọn con gái chia sẻ cách nấu ăn, làm bánh. Khi nghe tiếng còi tập hợp, mọi người phải nhanh chóng về vị trí, nếu chậm trễ sẽ bị phạt chạy ba vòng sân tập. Ở “thao trường” các lớp chỉ được giới thiệu về cách sử dụng súng CKC do thầy cầm súng minh họa. Ngày kiểm tra cuối khóa, chúng tôi được bố trí sang trường bắn Bình Minh để bắn đạn thật. Đi thi mà, có đậu, có rớt và cũng có bạn bị xỉu khi vừa bóp cò. Xong môn giáo dục quốc phòng, chúng tôi trở về lớp, da ngâm hơn một chút.

Lớp học nằm ở Khu II là dãy nhà tre lá, xung quanh cỏ lau mọc um tùm, ngó ra ngoài cửa phen có mấy con bò đang ăn cỏ. Còn nhà vệ sinh phải đi xa mới có. Thầy trò đến lớp bằng xe đạp, có bạn không có xe thì cước bộ hoặc quá giang. Từ cổng trường vào đến lớp phải qua một đoạn đường gồ ghề lúc nắng chang chang khi mưa lầy lội; đi chậm thôi không thì sinh bắn lên quần trông như gấn bông. Chạy xe đạp cũng phải cẩn thận, nếu không dây sên sẽ

“ăn” lai quần nhất là mấy cái quần ống xéo, ống rộng. Những chiếc ghế bàn (ghế có gắn miếng ván nhỏ làm bàn) cũng khá cũ, bạn nào vào sớm thì chọn cái chắc, hoặc giành ghế tốt cho người bạn “nói” của mình. Bữa đó đang học giờ thầy Đức cũng là thầy chủ nhiệm, lớp nghe một tiếng rầm, thì ra chiếc ghế bị gãy, may mà bạn ấy không sao. Thầy dừng dạy bỏ ra 10 phút sinh hoạt lớp: Đề nghị các bạn nam vào giờ rảnh thay vì ngồi nói dóc thì mang đinh, búa đi vòng vòng kiểm tra để đóng lại các ghế yếu, vặn lại các con vít bị lờn. Thầy nói thêm những việc làm nhỏ mà có lợi cho tập thể, cho cộng đồng thì ta nên làm chẳng hạn như thấy rác thì bỏ vào sọt, tập vậy cho quen; và còn một điều nữa những gì mình không muốn thì đừng làm người khác. Đây là bài học tôi mang theo suốt từ ngày ra trường làm việc, như một thói quen, như một nguyên tắc ứng xử.

Hồi ở trung học các chức danh gồm lớp trưởng, lớp phó học tập, lớp phó văn thể. Lên đại học, tôi biết thêm một chức danh nữa: lớp phó đời sống với nhiệm vụ thông báo lịch phát gạo, nhu yếu phẩm, phát học bổng hàng tháng cho lớp. Đang học nếu được báo có gạo thì thầy trò thu xếp bài học dang dở (sẽ được bù vào tiết sau) để sang Khu I, dãy nhà N nhận gạo, 13 kg một người, cũng đỡ lắm. Những ngày lãnh học bổng cũng thật vui. Có nhóm kéo nhau ra ăn chuối nướng khoai nướng nước cốt dừa, mỡ hành ở cái sạp đối diện với cổng trường; có bạn siêng hơn mua đầu tôm về nấu bánh canh hay làm nồi mắm kho, hấp ổ bánh mận rồi kêu cả nhóm tới ăn. Có nhỏ khoái diện thì ra chợ mua vải xà ru Thái về may áo mặc với quần tây ống rộng, một tuần sau... “Ê con Nguyên mặc áo mới kìa, ăn tân áo đi”. Nghĩa là kiếm đủ có để được bao, khi thì ăn tân guốc, lúc ăn tân đầu (kiểu tóc mới) với các món phổ biến như cà phê, chè bở...

Sáng hôm đó lớp trưởng Toàn thông báo lớp sẽ đi Hòa An đào đất cho công trình thủy lợi, tôi và bạn Loan được tín nhiệm “phong” làm hỏa đầu quân. Xui thế nào mà lớp nhận được mấy bao toàn gạo mới, để vậy mà ăn thì chén cơm nhão nhẹt làm sao nuốt vô. Nồi cơm to dùng, chỉ dùng tay thôi không thể nào chặt nổi. Loan nghĩ cách: lấy đôi dép Lào của nó đem đi chà sạch rồi dùng

chân có mang dép đập vào nắp nồi để lấy bớt thứ nước sanh sánh màu trắng đục ra. Bỏ vào đây chút đường, vậy là lớp khi ăn cơm xong, có thêm món “chè” trắng miệng hoành tráng! Cũng may các bạn làm ngoài kia không ai phát hiện ra qui trình chế biến độc đáo này! Vậy mà có nhiều đứa còn khen chè thơm, béo: “Cho tao chén nữa đi”. Chuyện bây giờ mới kể!

Buổi tối chúng tôi tụm năm, tụm ba tám chuyện. Có đứa lấy dầu nóng bóp cánh tay nhức, có nhỏ tha mặt bằng kem UB Thái. Con Lan vừa nói vừa cười: “Kỳ này về thành phố tao vọt ra chợ làm liền tô bánh canh giò heo với hai chén chè đậu trắng, thèm quá trời!” Một giọng con gái cất lên: “Ăn cho đã đi, đừng có than mập nghen Hột Mít”.

Xa xa ở góc đằng kia hai anh Minh, Kiệt có sở thích văn học đang đọc diễn cảm bài thơ Tình Trắng của thi sĩ Kiên Giang:

*Cần Thơ ơi! Hỡi Cần Thơ
Vang bóng ngày xanh phủ bụi mờ
Ai nhất giữ gìn tôi bao kỷ niệm
Đã xây mồ dưới lớp hoa khô*

*Ngã tư Tham Tướng im chân mộng
Đôi quốc môn luyến cát Tây Đô
Hàng bả đầu cao che mái nắng
Ngồi bên đường đợi tiếng trống vô...*

Các bạn đang nói ào ào bỗng ngừng câu chuyện lắng nghe hai anh đọc thơ, không khí bớt nhộn.

Ngoài những ngày lên lớp thường xuyên, chúng tôi còn tham gia hội thi văn nghệ, cắm trại dịp 26/3, đi Vĩnh Long sưu tầm tục ngữ ca dao dân ca - đến ở nhà dân và thực hiện ba cùng: cùng ăn, cùng ở, cùng làm. Các hoạt động chính khóa, ngoại khóa đã kết nối chúng tôi thành thân thiết lúc nào không hay.

Hôm đó là buổi học cuối với thầy chủ nhiệm. Nói là lên lớp chứ đâu có học, thầy chỉ hướng dẫn cách làm bài thi tốt nghiệp và chúc mọi người đậu cao, thành đạt trong cuộc sống. Có tiếng thút thít. Ai cũng hiểu rằng sau buổi học này, lớp về nhà ôn bài để hai tuần sau thi tốt nghiệp. Rời phòng thi rồi thì bạn về quê bạn, biết bao giờ gặp lại.

oOo

Đại học Cần Thơ thay da đổi thịt theo thời gian, trường xưa giờ to đẹp, hiện đại và hội nhập. Bốn mươi năm với bao đổi thay! Thầy cô người còn, người mất; trò nay già hơn thầy ngày xưa. Nhiều cây thành cổ thụ. Kỷ niệm thuở đồng môn như những ngày có nắng đẹp, vẫn vậy, không già, luôn làm vui tươi và ấm lòng những người trò năm cũ.

Cần Thơ, tháng 9/2022